

Lo Somaten

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Reus, Dimars 23 de Janer de 1900

Núm. 3.478

Any XV

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibrerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publicuin.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA INSTITUCIÓ, (PORXOS)

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes, 1.000 Ptas.
a provincias admetidas... 1.500
Extranjero y Ultramar... 2.000
Anuncio, a preus convencionalis.

Farmacia Serra

12 ANYS

de continuades curacions y d' una acceptació general, son las millors probas pera demostrar que

XAROP SERRA

es lo millor remey pera combatre per orònica y rebelde que sia tota classe de... **TOS**

La que paga més contribució de la provincia.

CEPS AMERICANAS

Hort de Pau Abelló

tocant a la carretera de Tarragona, ARRELATS molt superiors. Preus ventatjosos. Autenticitat garantida.

Pera tractar en lo mateix hort ó carrer primer Roser núm. 4.

Llibreria y paperia
y
objectes d' escriptori

S. LAGUNA

La que vent mes barato
Montarols, núm. 31.

VINYAS AMERICANAS

MARCIAL OMBRÁS

PROPIETARI AGRICULTOR

FIGUERAS (Girona)

150.000 peus de 5 a 10 anys que produheixen anyalment:
DEU MILIONS D' ESTACAS *** ** ** ** ** **DOS MILIONS DE BARBATS**
No compreu res sens visitar los meus criaderos
que son los més antichs é importants d' Epanya.

PREUS REDUHITS

DOCTOR J. MIRÓ

OCULISTA

Consulta en Reus: Lós dilluns y divendres de dos á cinch de la tarde, Arrabal de Santa Anna, 1, primer.

A Tarragona: los demás dias de deu á una del mati y de tres á cinch de la tarde, havent traslladat son gabinet al mateix carrer de la Unió, 7, pimer.

Secció doctrinal

Socialisme madrileny

▲ Madrid ara, de poch, han descobert lo socialisme. De la mateixa manera que buscant, buscant, després dels darrers desastres, los periódichs de *mayor circulación*, descobriren la agricultura y la industria, ara los mateixos periódichs, y més que ells encara, los polítichs assedegats de fórmulas noves, ab que tapar sos únichs propósitos, ben antichs, pero sempre vius, de disfrutar en familia, del pressupost del Estat, ens han descobert lo socialisme, no havent faltat fins en «El Imparcial», llarguissims y ensopits articles fent la historia del socialisme, desde la más remota antigüedad hasta nuestros dias, naturalment ab la exactitut y profundetat ab que un estudi semblant se pot fer en un article, y sobre tot en un article de diari.

Pero aquest nou descobriment de la premsa y dels polítichs de Madrid no s' pot pendre de la mateixa manera que l' seu descobriment de la agricul-

tura y de la industria. Pera aquestas, no hi havia gran diferencia de que las haguessin ó que no las haguessin descobert; tot lo més ne podrá resultar la creació d' un Ministeri de l' Agricultura, ó de la Industria, que no donará cap resultat práctic, pero quinas conseqüencies dolentas tampoch s' extendrán més allá que al augment d' uns quants milions de gastos. Mes tractantse del socialisme, la cosa ja cambiá; son massa delicadas las relaciones entre l' capital y l' treball, es massa complicada la vida de la producció pera que impunement se pugui permetre que hi intervinguin los que desconeixen son mecanisme y no s' preocupen més que d' interessos polítichs ó personals.

Lo perill que per aquest cantó se forma será ben gros, si aviat no detingut y lleal estudi de las cuestiones socials no produheix á Catalunya una corrent prou ferta d' opinió, gracias á la qual patrons y obrers refugien los desinteressats serveys dels periódichs y del polítichs de Madrid. Tant ne poden patir los uns com los altres de las conseqüencies que n' poden resultar del descobriment del socialisme; de la

mateixa manera pretendrán los uns fer seva la causa dels treballadors, que s' prestarán los altres á defensar á tota costa la dels fabricants; y lo que es pitjor, ab la major facilitat, ab son desconeixement de causa; los mateixos que emprenguin la causa dels altres, la comprometerán ab fechs serveys ab la escusa de servirlos.

De moment, lo perill més gros está en l' adopció de criteris *soviets* socialisme. Per varias rasons, que ne puch explicar avuy, causas d' ordre nacional, originadas especialment pel esperit castellá, l' Estat espanyol, com tots los llatins, però encara més que altres, está amenassat de la malaltia socialista, á que tendeix per sa propia naturalesa; però son socialisme no pot pas seduhir als socialistas de bona fé, ni es pas envejable pels treballadors de las nostras fabricas.

Com lo sistema parlamentari en lo polítich, y com la centralisació en lo administratiu, té de succehir á Espanya ab lo socialisme. Lo parlamentarisme madrileny no s' assembla de res de cap nació civilizada; lo centralisme de Madrid no té cap de las ventatjas que fan més ó menos tolerable la centralisació administrativa á Fransa y á Alemania. Ab lo socialisme succehirá lo mateix; á Madrid se creará ab facilitat una forta corrent socialista, per que tot lo que sigui extendre l' acció del Estat representarà per la gent de Madrid noves organizacions d' oficinas, auments d' empleats, creació de plassas d' investigadors, sobre tot d' investigadors... y aixó es prou seductor.

Peró los socialistas de bona fé, que n' hi ha indubtablement en la nostra terra; los nostres obrers ilustrats, assedegats de reformas que millorin sa condició; los esperits generosos d' altres classes que ab aquest ideal se senten de vegades predisposats al socialisme, ¿que n' poden esperar del socialisme madrileny que ns amenassa?

LLUIS DURÁN Y VENTOSA.

La Pastoral del Dr. Morgades

No l' he llegit y ho confeso ab pena, que documents com l' autorisat pel ex-Bisbe de Vich y actual de Barcelona, es casi un delicté per tot catalá no llegirle.

En cambi la premsa de Madrid á que res li importa la salvació de Catalunya y la dels catalans, los Srs. Diputats, genuins representants d' Espanya pero que no han conseguit la confiança de Catalunya y la *Padres de la Patria* los *sessats* Senadors que en tot y los seus molts anys se troban en relació ab la nostra terra, ab igual cas ls clowns del Congrés, pera aquets la Pastoral del savi Bisbe de Barcelona no ha passat desapercibuda; y ¡cosa estranya! en aquell mesurat escrit ple de rasonada doctrina cristiana, y encaminat

à evitar que 's prediqui en castellà als que 's condemnen en català y han vist lo que fa temps tenen ganas que s' arrelli en la nostra Patria: lo Separatisme.

Los caps-buys de Madrid s' han empenyat en veure per arreu lo Papu y com ja de colonias no 'n poden fer perdre y a la seva costa no 's poden fer mes fortunes, les cercan dins de la integritat y de la unitat.

Afortunadament para nosaltres ni 'l Bisbe de Barcelona, ni las distingidas personalitats que dirigeixen y encasuen aquest moviment de l' opinió cap à la salvació de Catalunya, no son caps calents que 's bellugan y treballen al calor de las impresions que rebem ó de la atmósfera que respiran en dias com los presents ab que tota l' aversió y odi que 'ns tenen los vidvidors polítics y las sangeneras del país se posan de manifest ab tota sa repugnant nuhesa.

Ja poden cridar: ja 'n poden dirigir d' insults que mentres pera asseures en los banchs del Congrés y Alta Cambra vinguin per aquí à captar las actas, poch valer donarém als seus insults; y en quant à la premsa, d' aquesta sí que no cal que 'ns ho prenguem massa fort. A mida que noti la mimya en la venda dels seus exemplars ja anirà afluint.

Y que tot aixó succeheixi baix lo mando d' un Govern que 's titulava regenerador!

Pobre Espanya y pobres dels espanyols. Abocats al camí que conduheix al abisme, cegos s' hi precipitan, com la papallona al llum que l' ha de matar y per lo vist veldrian que 'ls seguissim los catalans y aixó no ho lograrán pas.

Y sine al temps.

X.

La guerra anglo-boer

Londres 21.

Un telégrama del Natal diu que 'l dijous un destacament de carrabners de la brigada del generalíssim inglés va sorprendre à un grupe de 350 boers sobre una altura.

Los inglesos determinaren avansar, pero 'ls boers se retiraren sense resistència.

Alguns permanexeren en una altura enarborant bandera blanca de parlament.

—Lo War Office ha rebut y publicat variis despaiga donant compte de las operacions efectuades ahir per las tropas inglesas en un moviment d' avans vers à Ladysmith.

D' aquestos despaiga se deduheix que la lluyta ha cemenat y promet esser sagnanta, puig los inglesos apreten en son avens y 'ls boers se resisteixen fermament.

Un despaig de Viller diu que 'l general Clerly, que forma part de las tropas del general Warren, va estar combatint desde las sis del matí fins à las set de la tarde.

Mitjansant l' empleo de sa artilleria, dit general Clerly obrí camí, apoderantse de variis alturas, unas continuació d' altres, avansant unas tres milles.

Las tropas ocupan le terreno conquistat, pero las posiciones principals dels boers s' aixecan encara devant de las líneas inglesas.

Las pérduas sufertes durant tot un dia de combat no son considerables.

Un centenar de ferits foren trasladats al campament fins à dos quarts de set de la tarde.

Lo número de morts se desconeix.

Un altre despaig diu que 'ls atrinxeraments dels boers canonejan constantment à la brigada del general Litenton, que avansà y ocupà una altura à tres milles de las posiciones boers de Blenfontein.

Un destacament de fusellers enviat à la vanguardia ab una secció aerostática, fou rebut ab nutrit foc desde 'ls atrinxeraments de las boers.

En un despaig del general Warren s' indica que continúa incessant lo foc d' artilleria y fuselleria sobre l' enemich, pero 'ls boers no havian pogut esser desallotjats de sas posiciones defensivas.

La premsa publica alguns telégramas dihent que la artilleria inglesa canoneja las posiciones boers y que aquets se baten en retirada.

Una brigada de fusellers dirigeix un foc molt viu sobre las forses enemigas, al retirarse aquestas.

La secció aerostática coopera eficazment al moviment, puig ha pogut senyalar ab precisió las posiciones del enemich y sas indicacions han servit à la artilleria pera dirigir be sas focs.

Además ha servit també molt al general Warren pera dirigir l' atach general que ha ocasionat al enemich pérduas séries.

Noticias de Ladysmith indican que 'ls boers han emplantat nous canons dirigits contra la plasse, y prossegueix ab gran ardor lo hombaig de la mateixa.

Los sitiats están, no obstant, molt animats per la

marxa del general Buller, pero bintse perfectament desde Ladysmith l' aspatech de las granadas dels inglesos que soudeixen al socor de la plasse.

S' han rebut noticias d' origen inglés segons las quals los boers tingueren 300 baixas, entre ellas 15 morts en lo combat de Storm.

També dihen que las pérduas dels boers, fins ara son los següents:

A Mafeking, 590; à Kimberley, 300; à Belmont, 300, y aixís van consignant xifres que 's consideran en general purament fantásticas.

Lo corresponsal d' un periódich en la ciutat del Cap, evalúa las forses totals dels boers en 80.000 homes, dels quals 6.000 son alemanys y d' aquets 2.000 artillers.

Dit corresponsal diu que 'ls orangistas tal vegada abandonin la lluyta si aquesta es llarga y desastrosa, pero que 'l Transvaal continuarà combatint fins l' últim extrém y que destruirà las minas, arreserà 'l país y combetirà sens parar contra 'ls inglesos pera impedir que 's possessionin del territori.

Lo general Buller telegrafia que no coneixent las tropas del general Warren ab precisió las forses boers que estavan atrinxeradas, disposà que 'l general Litenton verificqués un regoneixement, quin resultat fou obligar als boers à permanexer durant tot lo dia en las trinxeras.

Las pérduas inglesas foren dos morts, dos ferits y dos desapareguts.

Un periódich atribueix poca importancia al combat lliurat al nord del Tugela, perque 'ls boers continúan fortament atrinxerats en sas posiciones.

S' ha confirmat la noticia d' haver ocupat los boers à Presca, poble situat sobre 'l riu Orange.

Segons noticias del Estat lliure d' Orange, en la batalla de Maggesfontein sucumbiren tres individuos de la familia del President Estein.

També s' diu que 'ls inglesos foren presoner lo dijous à un net polítich del President Kruger.

París 21.

Lo corresponsal de «Le Temps» à Londres telegrafia dihent que corre 'l rumor de que 'l general transvaalià Kronge acaba de fortificar posiciones pera impedir tot moviment que pera invadir l' Orange intenti fer lo general Buller.

Ahir se verificà à Londres un meeting organísat per la Federació radical.

Se votà una moció protestant contra la guerra, condemnant la condota de M. Chamberlain.

—Lo President de la República del Transvaal, Mr. Kruger, ha enviat à Lorenzo Marquez un tren especial pera que conduheixi à Pretoria al ministre del Interior Mr. Luyenqui.

S' ha rebut un telégrama donant compte de que en lo combat de Spemarns los inglesos tingueren 290 ferits, entre ells 11 oficials.

S' ignora encara 'l número de morts.

CRÓNICA

Observacions Meteorològicas

del dia 22 de Janer de 1900

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

Horas d'observació	Barómetro aneroide	Grau d'humiditat	Pluja en 24 horas	Aigua evap. en 24 h.	Estat del cel	Obsers. particular
9 m.	760	87		3'2	Ras	
3 t.	761	83				

Horas d'observació	TEMPERATURAS			VENTS	NUVOLS	
	Máxima	Mínim.	Ter. tip.	direcci.	classe	can.
9 m.	Sol. 26	5	12	0.	Cumul.	0'4
3 t.	Sombra 16		14	0.		0'4

Diumenge s' repartiren per totas las botigas de nostra ciutat lo darrer Manifest de la Junta permanent de la «Unió Catalanista», document que ja fa temps publicarem, integro en Lo SOMATENT.

No sabem si aquest repartiment se feu per ordre de la referida Junta; mes si fou aixís nos estranya tal condota y estimeríam d' ella que 'ns dignés los motius que l' han impulsat à cometre aquest acte de descortesia vers nosaltres, à fi de sapiguer à que 'ns hem d' atendre en lo successiu.

Se parla molt aquets dias d' acometre la empresa de construir un Teatre d' istiu en los terrenes de devant del Hospital Civil.

Es aquesta una idea que fa temps acaricia tota la població pera que 's porti à la práctica, y segurament un dels millors negocis que en espectacles públics se pot realisar.

No desmayin donchs las personas que han fet renaixe aquest pensament y acometin ab decisió la empresa: que no 's repeteixi en aquest assumpto que

aquest poble nostre es lo de las pausibles iniciatives pero que tota la forsa se la gasta en los proyectos.

En las elecciones d' un senador del Regne que tin gué lloch diumenge à Taragona resultà elegit lo senyor Herrera candidat apoyat pel actual Govern.

En la Diputació provincial de Valencia se reuniren lo dimecres representants de totas las corporacions y de la premsa pera tractar del lliure cultiu del tabaco.

Se oferiren à la Companyia Arrendateria de Tabacos terrenes de diferents solitats dintre de la provincia, pera que 's practiquin los ensajos de dit cultiu.

La «Gaceta» del dia 31 de Desembre publica una nota aclaratoria fent constar que ni 'l blat, ni 'ls demás cereals necessitaven presentar certificat d' origen, com equivocadament apareixia en l' Aranzel publicat lo dia anterior.

Lo Consell Suprem de Guerra y Marina ha dictat providencia anentant tot lo actuat per lo capitá general de Catalunya en lo procés instruit à consecucio dels successos del carrer de Cambis Nous.

Ahir mateix se donà traslado d' aquesta resolució, no apelable, al ministre de la Guerra y al capitá general de Catalunya, ordenantse s' arxivin las vuyt voluminosas pessas y la carpeta ab retalls de la premsa, que constituheixen l' informació eberta per lo general Despujel

La vetllada que ans d' ahir per la nit se celebrà en la societat «El Alba» s' pot ben calificar de primera.

Los espanyos salens de la esmentada societat se vegeren plens de gom a gom.

La banda «Juventut Reusense» executà los mes elegants números de son variat repertori.

La secció dramática escenografià las xistoses obretes «Un dinar à Miramar», «Per una solfa» y, entremitj d' aquestas dos, estrenaren lo monolech en vers, de nostre director Sr. Ferré y Gendre, titulat «Mestre d' Escola», quin desempeñyo corregué à càrrech del aficionat senyor Robuster.

La festa acabà ab un animat ball quin programa executà, ab gran afinació y gust, l' avans citada banda.

Se treba vacant la plasse de Secretari del Ajuntament de Pinell, la qual pot sollicitarse en lo terme de quinze dias.

Diuen d' Olot, que 'l fret que allí ha regnat eixes dias ha sigut tant intens que las ayguas del Fluvia han aparegut geladas en extensions molt considerables.

Comunican de Flix que poden considerarse acabada la huelga dels obrers de la fabrica electro quí mica, sent innecessaria la forsa de la Guardia civil que s' havia concentrat en dita població.

Lo dissapte prep vinent celebrará la sessió inaugural d' enguany lo «Centre Escolar Catalanista», versant lo discurs presidencial de don Joan Solé y Plá sobre 'l tema: «Lluytas socials à Catalunya».

En molts pobles de la provincia de Ciudad Real, ahont existeix la plaga de llagosta, ha cemenat à emplearse 'l bestiar de tocina pera combátre, obtenintse bons resultats per aquest procediment.

La Junta directiva de l' Agrupació catalanista de Sant Feliu de Codinas, ha quedat constituída en la següent forma; president, don Joseph Maurí y Paré; tesorero, don Albert Rosás y Maciá; bibliotecari, don Joan Deu y Roura; vocal, don Jaume Raurell; secretari, don Joan Puigdomenech y Passarell y vis-secretari, don Enrich Serra y Mach.

Lo recaudet en la Administració de Consums d' aqueste ciutat per diferents especies, durant lo dia d' ahir, puja à 1184'72 pessetas.

S' ha enviat per lo ministre de la Governació lo següent telégrama circular als Governadors civils:

«Haventse produhit queixas respecte à la diversitat de documentació que en los Governos de provincias s' exigeix pera expedir permís als súbdits espanyols que pretenen embarcarse ab rumbo à las repúblicas americanas y al extranger, y sent necessari verificar d' un modo completament uniforme aquest servey, encarrego à V. S. dicti las instruccions oportunas pera que 's compleixin ab tota exactitut las disposicions de la real ordre de 10 de Novembre de 1883, 21 de Septiembre de 1894 y 25 de Janer de 1897 en quant als expressats embarchs se refereix, tenint en compte ademés lo previngut en la lley de reclutament ab relació à dit assumpto.

Encarque confie que en la provincia de son mando ne hi ha d' haver abús de cap classe, encareixo

